

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. Missiones expedientissimæ sunt omnium Religiosorum instituto, illudque mirificè perficiunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

sed ut sit optimo modo, quo fieri potest. Quando autem Doctores magis multiplicentur, tanto utilitas communis, quae ex doctrina provenit, magis crescit: quia uni manifestatur, quod alteri nondum notum est. Unde dicitur Sap. 6. Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum. Quo zelo Moyses ductus dicit Num.

Sap. 6.
Num. 11.

11. Quis tribuat, ut omnis populus prophetizet? Gloss. Fidelis Prædicator optat si fieri valeat, ut veritatem, quam solus loqui non sufficit, ora cunctorum foveat. Et infra: Prophetizare omnes voluit, qui bonum, quod habuit, non invidit.

Quis ergo cum tot exempla Sanctorum, tum illas monasticæ vitæ columnas Basilium, Benedictum, Romualdum, ac Bernardum, & eorum instituti sectatores, sanctissimi quoque Eremitæ Patres, & factatissimos cultores animarum salutis deditos videat, sine temeritatis nota audeat tot, ac tantos Patres instituti sui desertores judicare? aut quis non professioni Monasticæ convenientissimum proximos juvare pronuntiabit?

C A P V T VI.

Missiones expedientissimæ sunt omnium Religiosorum instituto, illudque mirificè perficiunt.

Religiones ex hoc esse perfectissimas, quod fine mixto, tam ex contemplatione, quam actione gaudeant manifestum est. Nam cum primum apud nos locum obtinere DEUS debeat, qui & summum bonum est, & à quo omnia in nos bona promanarunt: secundo autem loco homini homo esse debet, inter quos una naturæ conjunctio est, quæ major altera affinitas non est, atque ideò maxima in terris officia sunt, quæ ad DEI gloriam, hominumque salutem propagandam conferuntur. Quare rectè S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 6. negotiosa, & occupata vitæ munita duplici modo distinguit; alia enim sola exteriori functione completi, cujusmodi est servire hospitibus, vel ægrotis, vel militare, atque hæc quidem non paulò minoræ esse contemplatione: alia verò esse, quæ quasi fluunt ex abundantia quadam contemplationis, quæ videlicet cum mens divino amore incensa fuerit, agit in opera externa, ut est concionari, vel docere rudes, & alia similia. Hæc verò majora, & nobiliora esse non solum illa actione, sed etiam ipsa contemplatione, si sola, ac simplex sit, & si ipsa se tantum ipsa vertatur ac nihil ex ea in alios utilitatis sequatur. Docuit hoc, D. Thomas his verbis: Opus vitæ activæ aliud est, quod ex plenitudine contemplationis derivatur, sicut doctrina & prædicatione, unde & Gregor. dicit in sua Homil. super Ezechielem: Quod de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus, dicitur Psalm. 144. Memoriam suavitatis tuæ eructabunt: & hoc præfertur simplicis contemplationi: sicut enim majus est illuminare quam lucere solum, ita magis est contemplata aliis tradere, quam solum contemplari. Sic enim summum gradum in Religionibus tenent, qui ordinantur ad docendum, & prædicandum: secundum autem gradum tenent hi, qui ordinantur ad contemplationem: igitur firmiter perfectio est sortiri finem ex contemplatione, & actione temperatum. Quare major perfectio erit Religiosorum, ac proinde eis magis expediens, in contemplatione, & actione exerceri, quam vel in sola actione, vel contemplatione:

Thom. à Jesu Oper. 1982. L.

quia etsi Religiones quàm plurimæ ut Monachales, ad solam, veluti ad præcipuum scopum, contemplationem destinantur: quia tamen, ut jam supra ostendimus, ex regula propria, à prædicationis functione non accentur; non poterit obesse, sed prodesse quamplurimum omnium Religiosorum perfectioni, in hujus altissimi ministerii studio occupari.

Neque timendum est huic vitæ mixtæ, ne in actionem multiplicem dilabatur, ac iterum reprehendatur à Domino de nimia sollicitudine, & turbatione erga plurima: nam cum interior oratio sive meditatio cum actione exteriori conjungitur, tam bene inter se necluntur, ut actio à contemplatione juvetur, & contemplatio ab actione non impediatur. Verè enim D. Aug. Epist. 116. animi gaudium, lætitiæ ac tranquillitatem non solum in solitudine ac secessu, sed & in actu quoque humano ait permanere, si ex illo aditu sive contemplatione ad operationem procedatur: ac proinde qui hominibus virtutem suam, & Evangelii lucem communicare instituerunt, non modo de virtutibus nihil perdere videntur, sed & eam potius multum augere: quasi enim quandam necessitatem injiciunt DEO, ut ipsi primo largiatur, quod per ipsos in alios effundi velit. Quare non potest non esse expedientissimum Religiosis omnibus, in juvandis Infidelibus has duas amplecti sorores.

Rem verò hanc potius practicè quàm theoreticè, ac veluti ab experientia ipsa probandam aggrediamur. Ostendamus igitur ad proprii cujuslibet Religionis instituti observantiam Missionum opus esse opportunissimum, expedientissimumque medium, idque in primis hæc comparatione. Statuamus in hoc loco Religiosos duos, quorum alter de simplici tantum Regule observatione, suæque salute cogitet, alter Missiones meditetur. Rogamus igitur (quamvis experientia luce meridiana clarior est) uter ex his duobus chororum ardentius frequentabit? uter mortificationes ex his duobus, increpationes, & occupatos patientius feret? uter nova patientiæ genera studiosius inquiret? uter labores & tentationes constantius patietur? Res per se perspicua est, & quia non omnes capiunt verbum hoc, rationem discriminis proferamus. Manifestum est eum, qui nil nisi domesticum cogitat, (ut experimenta quotidiana convincunt) iis ad passionem, mortificationem, & virtutum acquisitionem mediis uti mediocribus, ita ut raro admodum in eximiam sanctitatem iis mediis, eo modo, quo exerceri solent, perveniat. Disciplina quippe domestica nihil arduum post aliquantum temporis repræsentat, ad cuius victoriam animus se solitè altius erigat: immò consuetudine lentescit, & timendum est, ne iis, quibus præstare consuevit, satis contentus regrediat, cum progrediendi signa non præferat. Ex hoc efficitur, ut animus vilescat, & satis crebro cæptæ disciplinæ tenorem languidus omitat, seque ad laxitatem cum aliorum scandalo convertat; propterea quoque illæ Religiones, quæ hanc mediocritatem amplectuntur, cum degeneres otio, austeritatem diuturnam sustinere nolint, ad mollia relabuntur, & rixis, ambitionibus, aliisque peccatis, ut plurimum, deformantur: tantumque abest, ut ignavi Religiosi, qui præterunt reformationem propriam prius querendam, postmodum proximos vacandum, se ipsos promoveant, ut dolendum sit, quàm miserè propriis passionibus succumbant.

Hæc diximus ratione Religiosi illius, qui de

D

Mission-

Missionibus nequaquam cogitatur non in Religio-
si, qui Missiones animo petrant, & suam primo
salutem, & mox totius Religionis bonum
magnopere promouent. Ut enim actiones, &
labores communes proferamus, quam strenue ad
horas Canonicas, ad verbera, ad increpationes,
ad novos labores se offerunt, qui eas actiones
tam perfecte obire cogitant, ut eorum observa-
tionem in exteris regionibus concedere, ac pro iis
si oportuerit, occumbere meditantur? Quis hic
non deprehendat quandam animi magnitudi-
nem, quæ communi Monastica disciplina modo
minimè contenta, largiores vigilias, in mediam gra-
uiorem, ac riora verbera, seuiore increpationes
ferre contendat? Hæc quippe omnia, aliaque
graviora in opere Missionum futura novit, eoque
ipso quod animus ea complexus est, in quibusdam
eorum præludis, domi se exercere cupit, ne ad
pugnam imparatus accedat. Hinc longè major
quam sine Missionum studiis totius Religionis
perfectus existit: si enim Religiosi maiora, & au-
stetiora querunt, quam quæ regula præcipit, quo-
modo non facillimè, exactissimeque domesti-
cam disciplinam observabunt? Quomodo non
omnia hæc levia existimabunt, ac perfectiora
mortificationum, ac virtutum exercitia querent,
ubi rixæ, ubi prælationum ambitio, ubi cibi in-
temperantia, ceteraque mala, quæ Religionem la-
befactant? Perfecto iis, qui Missiones cupiunt,
longè alius affectus est, totosque ignominis, la-
boribus, ipsique morti constantè ferendæ seipso
exponunt.

Accedit ad hoc quædam spiritus alacritas, si-
milis affectui, quem Regius vates expressit in hæc
verba: *Exultavit ut gigas ad currentem viam.* Om-
nes enim actus expeditè, & celeriter obeunt Re-
ligiosi Missionum cupidi, velut ad cursum ac-
cincti, quæ regulatum actu in insignis perfectio
est. Quid hic de fluminis impetu, qui lætificat Ci-
uitatem DEI dicemus? Deuotionis impetu in-
quam, qui sæpe foras erumpit, ac alios non ita ge-
nerosos inflammat. Nunquam enim religiosa
cœnobia, tam euidenter flammescere vidimus, ac
cum de Missionibus ageretur.

Tamen ne deuotionis sensu, qui à sapientibus
non magnè æstimatur, nisi videamur, si rem
Theologico more perpendamus, quis non confi-
deret actus omnes Cœnobiticos ex Missionum
cogitatione, ac proposito, in signe meriti argu-
mentum acquirere, ex nobilissimo scilicet diuinæ
charitatis fine, quem qui de Missionibus non co-
gitant, vix, aut leviter attingunt. Sed & Philo-
sophica & Theologica Gymnasia in finem hunc
directa eximii meriti seminaria sunt, subest puritas
inventionis, quæ major, ac verior elaboratur, &
doctrina grauior, sanctior, permanentiorque ac-
quiritur: obseruantur quippe animo exercendæ
doctrinæ occasiones, quarum qui de Missionibus
non agunt, neque meminisci solent, & timendum
est, ne vanitas pro pietate subintret: multos enim
religiosos in urbibus clarissimis eleganter dicen-
do consensere videmus: quos eò molestissimos
studiorum labores intendisse infelicitatis argu-
mentum est. Utinam universi Scholastici, dum
studiis vacant, de doctrina cum sanguine pro
Christo disseminanda cogitent.

Ab exemplis etiam Sanctorum, tam antiquo-
rum, quam recentium, aliam non contemnendam
ponamus rationem. Nam nihil in viris Christianis
dignius, quam Sanctorum vestigiis insisteret: quo-
rum studium non in eo tantum laudatur, quod
salutem ipsi æternam consecuti sunt, sed etiam

quod alios eisdem salutis fecerit consortes. Ha-
bet enim hoc zelus DEI, ut omnes velit & curet
eisdem DEI esse participes, quod in viris certè
laudabile est, ac in feminis etiam non minus
commendatur. Quod ex B. THERESIA Virgini
Carmelitarum Discalceatorum fundatrice
spiritu satis patere potest. Illa quippe florentem
conversionem peculiari intuitu destinavit. Quanto ergò
congruentius sit viros pios, qui per seipso eam
conversionem DEI auxilio operari possunt, hoc
ipsam meditari & exequi.

Tertia ratio petitur ex Religionum reforma-
tione: Cum enim constet non modò Religionem
laxatam, verum & reformatam, quæ sibi tantum vi-
vunt, brevi tempore in ambitiones & discordias
degenerare occasione otii & inertia, quæ sunt vi-
tia Religiosorum, nihil Apostolicum cogitan-
tium: profecto ad augendum & conservandum
Religionum spiritum magnopere conducit opus
conversionis Infidelium. Sic enim exercetur in-
genia utilibus studiis, & animi ornantur veris vir-
tutibus, incenduntur desiderio patendi, & in ipsa
claustrum disciplina proficiunt, qui certè fructus fe-
liciter nunc etiam provenient, si Religiosi à Prin-
cipibus Ecclesiæ de opere Missionum admone-
rentur.

Denique recentibus antiquisque constat histo-
riis, viros aliquos insignes, qui catalogo Sanctorum
digni censentur, in ipsa Infidelium conversione
eximiam vitæ sanctimoniam comparasse, vel illu-
stri martyrio, vel præclara laborum plurimorum
perpessione, quæ legationem Apostolicam miro
modo condecorat. Verisimile autem est tantis lu-
minibus Ordines Religiosorum, Ecclesiamque
hac ætate caritatem fuisse, nisi conversionis Infi-
delium viros illos destinasset. Nunc ergò quis non
videat, ex hoc capite ornamentum perfectissimè,
non solum ipsis Ordinibus, sed etiam toti Ecclesiæ
corpori accedere: quod cum sanguine clarissimo-
rum Martyrum fides propagetur, & vincat perfidi-
am. Quod verò spectat ad viros alios planè san-
ctissimos, qui martyrio coronati non sunt, subest
validissimum argumentum ad Missiones persua-
dendas, quod in ipsa conversionis legatione tan-
tos in vitæ sanctitate progressus fecerunt, ut nu-
mero Sanctorum digni existuntur: quod viris
peritis comperit est. Cum itaque Apostolico
isto labore Ecclesia mirificè, & Martyribus, &
Confessoribus decoretur, profecto à summi Ec-
clesiæ Principibus, & ab ipsi Religionum Præla-
tis Infidelium conversio, ut suo convenientissima
instituto, sollicitè debet procurari.

Recitemus igitur in huius argumenti confir-
mationem primo loco, breviter tamen, viros, qui
ex Ordinibus Mendicantibus prodierunt. (ut nunc
omittam eos, quos in hac spiritali militia sanctissi-
mi Monachales Ordines habere, quorum ali-
quos retulimus supra) Apostolos adnumerandos,
ac moribus revera Apostolicis, & diuinis excellen-
tes, qui prædicatione sancti Evangelii sanctiores
effecti, Ecclesiæ augmentum, suæ familiæ hono-
rem, & præcipuè DEO gloriam ac laudem repor-
tarunt. Enumerabimus deinde Martyres, qui ex
eisdem Ordinibus prodierunt. Si enim res ipsa atten-
tè expendatur, omnes ferè sanctitatis excellentissi-
mæ viri, qui in Ordinibus Mendicantibus florere,
aut martyrii palmam sunt consecuti, huic ani-
marum lucrandarum studio, maximè Infidelium
fuerunt addicti. Ex quibus clarissimè convincitur,
eorum instituto expedieritissimum esse Missionum
frequenter usum. Et ut nunc omittam D. Fran-
iscum

cisum in Ægypto peregrinantem, D. Dominicum cum Hæreticis affluente congregientem, S. Patrem nostrum Angelum totum penè orbem animarum lucrandarum studio perambulanti: quæ ne antiquiora videantur, ad nostra sæcula deveniamus.

In primis *Martinus Valentinus* illustrissima sanctitatis vir, Ordinis S. Francisci, duodecim assumpis socijs, in Indias Occidentales profectus est; illum Indi tanquam Apostolum divinitus ad ipsos missum coluerunt: summo enim vita sanctus miraculis coruscavit. Nec minoris sanctitatis fuit unus è duodecim socijs *Torivius Misolinia*. Eximie fuit sanctitatis similiter & alter *Joannes à S. Francisco*, qui solis precibus, ac nullo planè studio alsecutus est linguæ Mexicanæ cognitionem, aliaque innumera patravit miracula. *Andreas ex Olmo*, qui quadraginta triu annorum spatio Indis Christo reconciliandis in sumptu, quot, & quantia perpeffus fuerit, quæ inquam, discrimina divino beneficio superavit, incredibile est. Item *Franciscus Colmenarius* 35. annos Indis ad ovile Christi perducendâ impendit, in quibus nihil non dari, & acerbi toleravit, per quem vita sanctum DEUS quamplurima dignatus est miracula operari. *Franciscus Soto*, quem aliquando concionantem Indi ingenti luce circumfulgentem viderunt. Insuper *Martinus Jესu*, supra cujus sepulchrum sæpè vifus est homo maximo splendore circumfulus. Hos igitur paucos ex hac familia retulisse satis erit ex plurimis, qui virtutibus divinis florere, miraculisque editis clari prodierunt, in numeroque ad Christum populos perdaxerunt: de quibus qui plura desiderat, legat historiam Francisci Gonzagæ Episcopi Zephaleni, & Marcum Ulfiffionensem, Episcopum Porti in Lusitania.

Sunt porò ex Ordinibus alijs quamplurimi, ut D. Augustini, Domini, Carmelitarum, è Societate JESU, qui magno Ecclesiæ emolumento, & proprii instituti perfectione, vitam caelestem degentes in terris mirabilia magna in conversione animarum patrarunt, ut laus prosequitur *Thomas Bohus Tom. 1. de sig. Ecclesie, fig. 9. de propag. fidei cap. 2. & 3. & fig. 57. de sanctitate Ecclesie c. 21.*

Nullus autem fuit ex his Ordinibus, qui Martyres non protulerit, in nostræ fidei, & sanctitatis propriæ confirmationem. Ex sola Franciscanorum familia *Franciscus Gonzaga* numerat 114. eorum tantum, qui hoc sæculo floruerunt: quibus si adjungantur alij ad alia sæcula atinentes, de quibus *Bohus fig. 27. ut supra, numerum 200. excedent.* Ex Religione verò Societatis JESU, qui hæcenus ab Ethnicis, Mahumetarijs, & Hæreticis pro Catholica fide interempti sunt, propè centesimum numerum attingunt. D. verò *Benedicti* ad certam numerum non ita facilè redigi poterunt. Aliorum autem Ordinum nominatim numerum scire penitus impossibile est. Præcipuè tamen S. Domini, è quo sanctitate florentissimi viri prodierunt quamplurimi, quæ & superioribus sæculis, & nostro durissimam mortem perpeffi, martyrii coronam sunt adepti.

Quocirca efficacissimum evidentissimumque argumentum elici potest, Missiones omnibus Religionibus expedientissimas esse, cum earum occasione viri egregij, qui tot, ac tanta pericula pro fidei dilatatione adierunt, qui acerbissima, & asperissima sunt pro eadem causa passi, qui vastissima, & sevilissima maria transivissent, qui regiones incultas, incognitas, & horrentes peragrarunt, & qui inter efferatissimos populos, belluas inhumanitate morum superantes, & insati, nullis rebus prædiis, nisi divina ope eisdem populos ad veræ fidei

Thom. à Jesu Oper. Toy. I.

cognitionem præduxerunt: sic denique, qui pro eisdem fidei veritate ac propagatione vitæ periculâ subiveno dubitarunt. Unde si omnium Ordinum viri sanctitate præclari computentur, majorem eorum excellentiorumque partem animatum saluti, & præcipuè Infidelium operam dedisse invenietur, aut pro fidei dilatatione martyrii palmam arripuisse. Maxima verò tunc erit hujus argumenti vis, si expendamus, in nulla Religione vigesimam Religiosorum partem, in alijs verò, nec centesimâ in Missionibus occupari, & ex hac minima seminis portionem majores DEO, & Ecclesiæ fructus referri, quam ex alia quantumvis maxima Religiosorum quantitate, & numero regularibus exercitijs occupato. Quæ cum ita se habeant, quam gratos Domino ac Salvatori nostro, quam fructuosos, quam salutare proximo, ac toti Ecclesiæ, quam ipsi Domino gloriosos futuros meriti speramus, qui huic operi alacriter se accingunt? Quare cum DEUS tot, ac tantis signis manifestaverit Religiosis omnibus expedientissimum esse hujusmodi operi Missionum insudare, id sine magna remeritis, aut cæcitas nota inficiari nõ possumus.

C A P V T VII.

Occasione contemplationis quantumvis sublimis, aut strictioris clausuræ Monachos non excusari à Missionibus adjuvandis.

Illud semper fuit consilium Principis tenebrarum, (qui DEI gloriæ, animarumque salutis adversatur) eos ministratos, quos multos profuturos timeret, à tam salubri opere, sub majoris boni, aut saltem sub propriæ quietis ac pacis interioris, contemplationis, aut strictioris clausuræ prætextu deterrere. At contemplationis studium quantumvis ardens, & sublime ad tempus esse ob proximorum salutem prætermittendum: nec hoc prætextu Monachos Eremiticæ solitudinis sectatores excusari, præter exempla quamplurimis firmata rationibus, hæcenus commemorata, Sanctotum etiam Patrum proferamus testimonia, in quibus omnes uno ore contemplationem ab actione, hoc est, proximorum cura sejunctam, vel sterilem, vel minus fructuosam judicant.

D. enim Hieronymus *lib. 3. in c. 31. Prov. Tom. 8. in enarratione illorum verborum: Et de nocte surrexit, deditque prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis, inquit: Sicut totius labentis sæculi cursus perenni diei, ac noctis alternatione variatur; & dies quidem ad operandum, nox ad quiescendum naturaliter condita est; sic totum præsentis Ecclesiæ tempus gemino quodam quietis & operis statu discernitur. Quasi enim nocte quiescit, cum aliqui fidelium ejus intermissa ad tempus solitudine externa, sibi vacare, & sequi ipsos spiritualiter incipiunt juvare, vel lectionibus sacris, vel orationibus, ac lachrymâ sese, vel alios hujusmodi studiis secretius exercendo. Surgit autem de nocte, cum in hisdem suis fidelibus ad augendam etiam proximorum curam se sollicitè accingit. Quod fraternæ administrationis opus duobus modis exercere consuevit, quia & eos, qui foris errabant, ad fidei gratiam convocat; & illos qui fidei sacramentis jam sunt imbuti, us bonis operibus amplius insistant, exercitare non desinit. Unde bene dicitur: Deditque prædam domesticis suis; tum eos quos ab antiquo hoste eripere potuit docendo, societati illorum, qui in fide præserere, conciliat. Dax & ancillis cibaria, cum humilissimis quibusque debito timore sua jussa servantes, ne pio laborant*